

Державний архів Сумської області

**Глухівська окружна спілка сільськогосподарських
кредитно-кооперативних товариств Всеукраїнської спілки
сільськогосподарської кооперації
м. Глухів Глухівського району Глухівського округу УСРР**

ФОНД Р-4737

Опис № 3

1926-1930

ПЕРЕДМОВА

до опису №1 фонду Р-4737 - Глухівська окружна спілка сільськогосподарських кредитно-кооперативних товариств Всеукраїнської спілки сільськогосподарської кооперації м. Глухів Глухівського району Глухівського округу УСРР

Сільськогосподарська кооперація — система кооперативних сільськогосподарських товариств і спілок, створених на добровільних засадах із метою організації виробництва, заготівель, переробки та збуту продукції. Першою формою сільськогосподарської кооперації були хліборобські артіль, засновані в 1890-х рр. Діяли також сільськогосподарські громади, які об'єднували безпосередніх виробників, але займалися просвітницькою та агрокультурною роботою на селі: сприяли заснуванню кооперативних товариств, агрономією, матеріальним постачанням.

Сільськогосподарська кооперація мала 3-ступеневу систему: товариство — спілка товариств — спілка спілок кооперативних товариств.

Відродження сільськогосподарської кооперації розпочалося за роки нової економічної політики, коли Всеросійська ЦВК та РНК 16 серпня 1921 р. ухвалили декрет «Про сільськогосподарську кооперацію», а ВУЦВК та РНК УСРР 18 жовтня 1921 р. видали відповідний декрет в Україні, започаткувавши в такий спосіб створення сільськогосподарських товариств та спілок. У березні 1922 р. виникла Центральна спілка сільськогосподарської кооперації, до складу якої з 1921 р. входили й колективні господарства, т. зв. колгоспи: комуні сільськогосподарські, артіль сільськогосподарські, товариства спільного обробітку землі. На початку 1922 р. налічувалося 4 тис. товариств, а наприкінці 1929 р. — 25646 колективних товариств, у тому числі 15855 колгоспів. Сільськогосподарська кооперація наприкінці 1920-х рр. налічувала 4,3 млн пайщиків, об'єднувала 2/3 селянських господарств УСРР.

Сільськогосподарська кооперація 1920-х рр. вирізнялася наявністю великої кількості фахових товариств (загалом їх було 7262), що займалися організацією виробництва, заготівлями, переробкою, збутом різної сільськогосподарської продукції. На цих підставах із середини 1920-х рр. створювалися фахово-кооперативні спілки: Всеукраїнське кооперативне товариство по збуту й експорту продукції птахівництва («Кооптах», 1924), Всеукраїнське кооперативне скотарсько-молочне товариство на паях («Добробут», 1924), Всеукраїнська спілка садово-городньої, виноградно-виноробної та пасічної кооперації («Плодоспілка», 1925), Всеукраїнське товариство насінництва («Насіннесоюз», 1926), Всеукраїнське кооперативне цукрове товариство («Укрсільцукор», 1924, а з 1926 — «Бурякоспілка»).

Сільськогосподарська кооперація слугувала базою для будівництва колективних господарств, станом на 1 січня 1926 р. діяло 5086 колгоспів, до яких входило 57 тис. господарств. Проголошення усталеного курсу на колективізацію

призвело до реорганізації всієї системи сільськогосподарської кооперації в основу якої була покладена ухвала ЦК ВКП(б) від 27 червня 1929 р. «Об организационном построении сельскохозяйственной кооперации», що була впроваджена впродовж 1-ї половини 1930-х рр. Основною первинною ланкою нової системи сільськогосподарської кооперації ставало селищне виробниче товариство, яке займалося заготівлями продукції селянських господарств та їх підготовкою до колективізації. На початку 1930 років в Україні існувало 12 тис. селищних виробничих товариств та 842 районні спілки. Була створена нова організація: Всеукраїнська спілка спілок сільськогосподарської кооперації і колективізації (1929), яка займалася проблемами організаційно-господарського зміцнення колгоспів.

Проте з проведенням масової насильницької колективізації і створенням колгоспів сільськогосподарські кооперативи припинили своє існування. Колгоспи за своєю економічною природою не були кооперативними підприємствами, бо створювали їх примусово. Колгоспники не були власниками виробленої продукції й одержаних доходів, вони не мали права залишити колективне господарство, забравши належну їм частку майна. Управління колгоспами було одержавленим.

До фонду складено опис №1 за 1924-1930 рр. на 53 спр, опис № 2 за 1925-1930 рр. на 117 спр., опис № 3 за 1926-1930 рр. на 13 спр., всього – 183 справи.

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О.В. Андрющенко

Глухівська окружна спілка
сільськогосподарських
кредитно-кооперативних
товариств
Всеукраїнської спілки
сільськогосподарської
кооперації
м. Глухів Глухівського району
Глухівського округу УСРР

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області

_____Ю.О. Олійник
_____2018

Фонд Р-4737

Опис № 3
справ постійного зберігання
за 1926-1930 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Протоколи засідань інструкторської наради при Глухівській окружній сільськогосподарській спілці	10.10.1926	03.11.1929	215	
2.		Список відповідальних працівників Глухівської окрсільгоспспілки станом на 20 жовтня 1927 р. Виписки із протоколів засідання райнаркому округу. Листування з окрпарткомом з питань колективізації, забезпечення сільськогосподарських товариств статутами. Проведення весняної посівної кампанії	20.10.1927	16.11.1928	76	
3.		Статут сільськогосподарської трудової артілі. Протоколи загальних зборів членів сільськогосподарської артілі «Червоний прапор»	24.06.1928	18.01.1929	32	

1	2	3	4	5	6	7
4.		Протоколи загальних зборів членів Чуйківської сільськогосподарської артілі. Акт обстеження Чуйківської сільськогосподарської артілі	14.07.1928	28.09.1929	32	
5.		Акти обстеження стану врожаю конопель, прядива агрономом-коноплярів, агро-виконавцем	01.06.1929	04.12.1929	186	
6.		Статут і родинно-майновий список фундаторів артілі «Вільний край» с. Воргол Ярославецького району Глухівського округу	11.09.1929	11.09.1929	20	
7.		Звіти сільськогосподарських кредитних товариств Глухівського округу за IV квартал 1929 р.	01.10.1929	02.11.1929	184	
8.		Анкети обстежень Банницького, Волокитинського та інших сільськогосподарських товариств	14.09.1929	20.11.1929	69	
9.		Обіжники Глухівської окружної спілки сільськогосподарських колективів про контрактацію зернових культур в колгоспах, про перевірку здачі колгоспами хлібу на інше	17.09.1929	04.02.1930	31	
10.		Про відрядження членів колгоспів на різні курси	15.10.1929	16.03.1930	119	
11.		Протоколи загальних зборів членів сільськогосподарських артілей «Нова зоря», «Новий путь», «Мурашник» та інші. Протоколи засідань правління Новгородського куща	07.12.1929	27.03.1930	124	

1	2	3	4	5	6	7
12.		Про відрядження в колгоспи робітників	28.12.1929	24.03.1930	234	
13.		План весняної засівної кампанії 1930 року (проект). Анкети обстеження колгоспів	15.05.1929	1930	101	

До опису внесено 13 (тринадцять) справи з № 1 по № 13, у тому числі:

літерні №№ _____,

пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

26.05.2018

О.В. Андрющенко